

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 25. avgusta 2022 - Leto XXXII, št. 34

stran 2

125 LET STAR MLIN V LASTI DRŽAVNE SLOVENSKE SAMOUPRAVE

Slovenec sem! Slovenka sem! Slovenci smo!
stran 3

»Trbej si napraviti tak, ka ti je vredi«
stran 7

Gol sem brsno ...
stran 8

125 LET STAR MLIN V LASTI DRŽAVNE SLOVENSKE SAMOUPRAVE

Državna slovenska samouprava je odkupila 125 let star mlin s pripadajočim zemljiščem na Gornjem Seniku. Podpis kupoprodajne pogodbe, s katero je nekdanji Filo mlin prešel v last krovne organizacije, je potekal v četrtek, 18. avgusta, v ožjem krogu na sami lokaciji kupljene stavbe.

Nekdanji mlin na Gornjem Seniku

Prodajalec je dosedanji lastnik mlina *Lajos Farkas*, od katerega je Državna slovenska samouprava kupila stavbo s pomočjo sredstev Razvojnega programa Porabja je pred podpisom predsednik DSS *Karel Holecz* delil informacije o nakupu s prisotnimi. »Zakaj je hotela Državna slovenska samouprava kupiti Filo mlin na Gornjem Seniku? Ni naključje, da se je ta mlin uvrstil v Register porabskih vrednot, saj za porabske ljudi predstavlja ta stavba veliko vrednost. Nekoč je ta mlin leta in leta zagotavljal moko ne samo prebivalcem Gornjega Senika, ampak vsem vsem v Porabju,« je povedal predsednik.

Obravnavana nepremičnina se nahaja na spodnjem koncu naselja ob potoku Szölnök. Zgrajena je bila leta 1897 in so v njej mleli žito, ajdo in tudi bučna semena. Tudi v sedanjem stanju tvori zakrožen gospodarski kompleks, saj se za mlinom nahajajo še mlinarjevo bivališče in gospodarska poslopja, sicer v tehnično slabšem stanju, a betonska konstrukcija in ostanke zapornice (zsilip) ter z usedlinami zasuto

območje vodnega zajetja so prisotni tudi v strugi potoka. Vse to vključuje možnost celovite obnove in rekonstrukcije. Lastnik *Lajos Farkas* je mlin kupil leta 1995, nato je začel zgradbo in njene notranje stroje spravljati v bolj primerno stanje ter obnovil tudi mlinsko kolo. Obžaluje, da ni mogel priti do vzpostavitve tehničnozgodovinske in turistične funkcije. Star je nad 70 let in že težko investira v stavbo, zato se je odločil, da jo bo prodal. Namen novega lastnika je celovita prenova, po kateri bi mlin odprli za turiste. S tem bi se lahko izoblikovala nova turistična atrakcija v Porabju. Po besedah *Karla Holca* bi najprej izvedli potrebna vzdrževalna dela in strukturno ojačitev stavbe, popravili bi stroje, staro vodno zajetje bi napolnili z vodo, saj želijo

mlinsko kolo poganjati na izvirni način. Za vsa ta dela so že na razpolago kompleksne študije in načrti. Po vseh obnovitvenih delih bi obiskovalcem predstavljali

Motor na paro

mletje žita. Med idejami so še dodatne storitve kot vzpostavitev art galerije z začasno razstavo in kavarno, kjer bi postregli okusno kavo in piškotke iz ajde.

»Čaka nas velika odgovornost in ogromno dela,« je bil prepričan predsednik DSS, hkrati pa se je zahvalil nekdanjemu lastniku, da je bil do sedaj dober gospodar mlina in ga je ohranjal v dobrem stanju ter si zadal, da ga bo znova spravil v delovno stanje. Sedaj

bomo to štafeto in naloge prevzeli ter delali za dosego vseh ciljev. »Zavedamo se, da nam bo to delo vzelo več let in ogromno denarja, iskati bomo morali finančna sredstva za obnovo,« je še povedal.

Ob podpisu pogodbe je svoje misli strnil še prodajalec *Lajos Farkas*. »S pomočjo mojih znancev mi je uspelo ohraniti ta mlin.« Strinjal se je s predsednikom, da mlin predstavlja narodnostno vrednost, služil je celemu Porabju. Izrazil je upanje, da bo odslej res turistična zanimivost, ki jo bo obiskalo čim več turistov. Zaželel je veliko sreče pri rekonstrukciji in ponudil svojo pomoč, saj bo še naprej živel v družinski hiši ob mlinu, ki je bila stanovanje nekdanjih lastnikov, družine *Filo*. Ganjeno je še dodal, če bodo vsi zastavljeni cilji doseženi, bodo lahko vsi ponosni, med njimi tudi on sam, ki je začel z rekonstrukcijo mlina.

Karel Holec je še dodal, da bi po obnovi notranjosti mlina in opreme želeli še na zemljišču za stavbo napolniti zajetje za jezom z vodo, kjer bi lahko turisti v ču-

doviti, mirni naravi posedali na klopcah. S tem bi lahko postala turistična ponudba v Porabju še bolj bogata, je povedal predsednik, ki ima velike načrte.

(Slika na prvi strani: Nekdanji lastnik *Lajos Farkas* in predsednik DSS *Karel Holecz* podpisujeta kupoprodajno pogodbo.)

Nikoletta Vajda-Nagy

Pod Srebrnim brejgom ...

Eno mlado damo lidge na velke v zvezde kovejo. Zakoj? Vej je pa pri 23 lejtaj v svojom športu naprajla, ka je eške enoj nej gratalo. Nemamo ranč šegau v našom drauvnom pisanji fotografije nut dejvati, depa zavolo nje tau moramo naprajti.

Janja je velka športnica, mladim eške vekša inspiracija gé. Tau se je nej dugo nazaj v Münchni vidlo. Skrak nje je pri slovenskoj himni eške *Mia Krampl* stala, steroy so kaulak šinjeka srebro djali. Kak je popularna, se je ranč v tom nemškomo varaši leko vidlo. Na gezere lidi go je prišlo gledat. Una pa eške itak vcejlak prausna ostanola, kak bi se njoj nika velkoga nej zgodilo. Kelko pa njeno delo v športu vala, nam njeni rejsan bogati sponzori pripovejdajo. Depa kak povejdano, una tadale ena *Janja iz Slovenj Gradca* ostane.

Janja Garnbret je v športnom plejzanji (falmászás) dobila vse, ka se leko dobi. Bila je najbalkša na svejti, dvej zlate z olimpijade ma, nazadnje je na EP v Münchni tri zlate dobila. Če malo bole po gizdavo povejmo, niške njoj do kolen ne sega. Eške kuman 17 lejt je mejla, gda je najbalkša na svejti bila. Po tom je ranč ene velke tekme nej zgibila.

Vcejlak nauva-stara pripovejst se v koškarki godi. Slovenska reprezentanca je znauva kompletna, takša, kakšo lidge škejo meti. V njoj zvün drugi dvej zvezdi iz NBA lige na koš mečeta. Mladi *Luka Dončić* pa že legenda *Goran Dragič* ta na EP probala reprezentanco znauva najbolje visko, do zlata, pripelati. Šport je v zadnji dnevaj prvi guč v bautaj, doma, v krčmaj pa eške nindri indri tō. Politika je nin zar ostanola pa tau tō, ka pacin pa dizel sta znauva malo menje drakšiva. Malo več se je samo od ene staro-nauve afere pripovejdalo. Od toga, ka od staroga premiera *Janše* ministri pa sekretari aj bi velke pejneze daubili. Prejk 10.000 evronov bi vsikšomi dali, steri so zavolo dela nej na dopusti bili. Kak povejdano, tau se je samo malo oblisnola, ka šport je najbolje naprej valaun grato. Vsigidar znauva se pri tom leko čuje: »Tak mala Slovenija pa telko velki šampijonov ma!« Tau je velka istina, depa cejli čas eno pa isto naprej goniti, tau nej najbalkše. Mauder človek je že davnik nazaj povedo: »Lidge so tak mali, za kelko male se majo. Pa, lidge so v tom velki, gda se za bole male držijo.« Dobro, zdaj smo že na raub filozofije prišli, tau pa najbolje ne delamo radi.

Naš Srebrni brejg dobro vej, kelko je velki pa ka višesi nigdar nede. Njemi je tau zavole, samo aj ga lidge tadale radi majo, po njem ojdijo. Eden turist se gnauk na njem stavo. Gleda je doj po dolini, li gleda, gleda pa se pito: »Po toj krajini je Baug mogo ojditi, kak nebesko lejpa je gé.«

Miki Roš

Dan združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom

Slovenec sem! Slovenka sem! Slovenci smo!

Po koncu prve svetovne vojne je bila na pariški mirovni konferenci sprejeta odločitev, da Prekmurje pripade Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Jugoslovanska vojska, ki je 12. avgusta leta 1919 prevzela oblast v pokrajini, je 17. avgusta upravo nad Prekmurjem prepustila civilni oblasti. To se je zgodilo na zborovanju v Beltincih, na katerem se je zbralo več kot 20.000 ljudi, ki so podprli priključitev Prekmurja

v Črenšovcih. Poleg predsednika republike Boruta Pahorja so se slovesnosti udeležili še mnogi drugi visoki gostje, med katerimi je bila tudi predsednica državnega zbora Urška Klakočar Zupančič, več ministrov, državnih sekretarjev in županov. Zbrane je najprej pozdravila županja Občine Črenšovci Vera Markoja, ki je izpostavila, da ta praznik »utrjuje zavest, da smo Slovenci in Slovenke in da se za-

je to sicer vedno zelo pomembno, v teh časih pa še zlasti. Bolj kot smo povezani, bolj smo vitalni. Povezana, strpna in solidarna skupnost, v kateri je vedno dovolj prostora za razlike, pomeni v zapletenih razmerah odločilno priložnost za naš narodni obstanek. Zato pozivam vse nas, da skrbno premišljamo naša ravnanja, da bomo z njimi pripomogli k splošnemu občutku zaupanja v skupnosti.« V nadaljevanju je poudaril, da smo »Slovenci majhen narod in Slovenija je v zemljepisnem smislu razmeroma majhna država. Vendar smo nacija in imamo suvereno državo, to najpomembnejše orodje naše varnosti in blaginje. Moramo pa razumeti tudi pomen skupnosti, ki gre onkraj otipljivih in formalnih vzvodov naše moči, navznoter in navzven. Gre za vprašanje povezanosti naše skupnosti, ki je bistven izraz naše narodne in državljanske vitalnosti. Razdrobljena, globoko sprta in celo razklana skupnost v morebitnih usodnih razmerah pomeni resno nevarnost za naš narodni in državljanski obstoj in napredek. Nenezadnje smo to izkusili na lastni koži sredi prejšnjega stoletja v času druge svetovne vojne in neposredno po njej.«

O pomenu skupnosti po Pahorjevem mnenju govorijo tudi usodni dogodki in ljudje izpred več kot sto let, ko so se prekmurski Slovenci združili z matičnim narodom. Ko bi takrat ne bilo take skupnosti, vere vanjo, pripadnosti njej, odgovornosti zanj,

Izražamo hvaležnost tedanjim rodovom in občudujemo ambicije sedanjih. Priklanjamo se velikim osebnostim tedanjega časa, ki so znale razumeti njegov duh in zgodovinske interese ljudi, ki so jih vodili. Matija Slavič, Ivan Jerič

Kulturni program je pripravilo Kulturno-turistično društvo Črenšovci

matičnemu narodu. Dan združitve prekmurskih Slovencev se kot državni praznik, ki sicer ni dela prost dan, praznuje od leta 2006. Slovenec sem! Slovenka sem! Slovenci smo! Takšen je bil naslov letošnje osrednje slovesnosti, ki so jo na predvečer praznika pripravili

vedamo svojih korenin«. Predsednik države Borut Pahor, ki je pred proslavo v skladu s tradicijo položil venec pred spomenikom Jožefa Klekla, je v slavnostnem govoru najprej opozoril na skupno odgovornost do skupnosti: »Ne morem, pa tudi ne znam dovolj poudariti, kako

Na proslavo je prišlo veliko visokih gostov, med katerimi je bil tudi predsednik države Borut Pahor

po njegovih besedah tudi ne bi bilo tega prelomnega nenadomestljivega državotvornega koraka za oblikovanje našega skupnega nacionalnega in državnega ozemlja, naše sedanje narodne in državljanske skupnosti. »Zato nocoj posebej slavimo domoljubnost, značaj in zavzetost prekmurskega človeka za našo narodno in državljansko skupnost.

in Jožef Klekl sodijo mednje,« je še izpostavil predsednik države. Kulturni program je pripravilo Kulturno-turistično društvo Črenšovci. V njem so predstavili domoljubje in občutenje slovenstva ljudi ter nekoliko bolj osvetlili tudi lik Jožefa Klekla starejšega.

Tekst in fotografije: Silva Eöry

V šalovski občini so slavili

FONTOŠKO JE, KA SE PODEŽELJE OHRANI

Se ške spomnite, ka se je zgodilo 11. avgusta 1999? V enon tali Evrope je za malo več kak minuto mejsec stauo med zemlau in sunce, pa je te kmica gratala. Sunčni mrk se je dobro vido v Porabji, v Sloveniji pa je bila čista kmica samo na njenon najbolje severovzhodnon tali, v vesnicaj, stero so pauleg Porabja. Zavolo toga je tisti den dosta Sloencov iz celoga rosaga

Priznanje župana je dobila tudi predsednica ZSM Andrea Kovács (Kejp: Damjana Nemeš)

prišlo na Goričko. Največ jih je vküper prišlo na en travnik, pouleg kapelice v Búdincaj. Zavolo toga dogodka šalovska občina na tej den slavi svoj občinski svetek.

18. občinski svetek so v toj gorički občini letos proslavili 13. in 14. avgusta. V soboto so pod velkin šatoron v nauvi ekonomsko-poslovni coni pripravili tradicionalno srečanje penzionistov. Zbrane sta nagačala predsednica domanjoga penzionistič-

noga društva Ivanka Balek in šalovski župan Iztok Fartek. V kulturnom programi so se predstavili pevska skupina Mavrica Društva upokojencev Šalovci in folklorna skupina porabskih penzionistk. V nedelo so na iston mesti pripravili ške slavnostni djilejš občinske kotrige. Prvi je spregučo župan Iztok Fartek. On je pravo, ka je v preminauči lejtaj občina mela finančne probleme, zdaj pa je nej več tak. Izpostavo je neka najbolje fontoških investicij, med sterimi je tudi ekonomsko-poslovna cona, stera je zgotovljena in vüpajo, ka de v kratkon tudi zaživela pa ka de pomagala pri razvoji gospodarstva v občini. Slavnostni guč je mela ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Irena Šinko. »Občina Šalovci ma eno ejkstra mesto v mojon srci, vej pa je tü moj rojstni kraj. Krajina je trnok lepa, lidge dobrosrčni, zatau se pride dosta Sloencov iz drüghih krajov pa tudi tihinci,« je pravla ministrica in cujdala, ka je fontoško, ka se podeželje ohrani. Brez pavrov pa tau nede mogauče. Poskrbeti de trbelo, ka de se zbaukšala lokalna infrastruktura, vej pa do samo tak mladi ostali po vesnicaj in se nedo selili v varaše. Prireditev je bila, tak kak je tau ob takši priliki navada, namenjena tudi podelitvi občinskih priznanj. Plaketo Občine Šalovci je dobila Madžarska samoupravna narodna skupnost, in tau za njeni prispevek k ohranjanji in razvoji narodne identitete pa kulturne dediščine. Podeljeni sta bili tudi dve priznanji občine, sterivi sta daubili Športno društvo Dolenci, za 20-letnico delovanja in za prispevek k razvoji športa, pa Evangeličanska cerkvena občina

Domanjševci, ob 120. obletnici blagoslovitve cerkve. Priznanje župana pa so daubili: predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács (za uspešno sodelovanje in povezovanje pri razvoju obmejnoga območja), direktor javnoga podjetja Vodovod

Na srečanju penzionistov so zaplesale tudi porabske penzionistke (Kejp: Zavod za turizem, šport in kulturo Šalovci)

sistem B Daniel Kalamar (za vloženi trüdi pri uresničitvi projekta pomurski vodovod) in predsednica Društva upokojencev Šalovci Ivanka Balek (za dobro vodenje omenjenoga društva). Podeljena je bila ške zahvala občine, stero je dobila Alenka Kodila, stera je nakvačkala grb šalovske občine. V kulturnom programi so se predstavili mlajši iz šalovskega vrta in šaule, pevska skupina Mavrica, folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva Šalovci pa vokalna skupina Aeternum.

se

PREKMURJE

Beltinci

Občina Beltinci je slavila svoj 26. občinski svetek in den združitve prekmurskih Slovincov z matičnim narodom. Zbrane občane in druge goste je na slavnostni seji občinske kotrige, stera je bila pred občinsko zidino, nagučo župan Marko Virag. Pravo je, ka se v centri rosaga dostakrat pozabla na Prekmurje. »Tau se mora vöminiti, zatau moremo biti ške bole odločni, razvojno povezani in glasni v boji za baukši zranje v naši občini in v naši regiji,« je povedo župan in ške cujdau, ka občina dej v pravo smer, vej pa so na vsej področjih viditi spremembe. Sledila je podelitev županovih priznanj. Daubili so jih: Prosto-voljno gasilsko društvo Melinci za stou let uspešnoga in aktivnoga delovanja na področji gasilstva, Kulturno umetniško društvo Beltinci za viski jubilej, vej pa so letos pripravili že 50. mednarodni folklorni festival, Društvo upokojencev Beltinci za 70 let uspešnoga in aktivnoga delovanja, ljubiteljski fotograf Boštjan Rous - Boko, steri kejpa vse fontoške dogodke v občini, pa ške sestra Ema Sobočan za več kak 50 let njenoga delovanja v redovniškon poklici. Priznanje Občine Beltinci za leto 2022 je daubilo Društvo prijateljev mladine Dokležovje za delo na različnih področjih v krajevni skupnosti in za ohranjanje kulturne dediščine.

Marko Virag je nagrade dau ške tistin srednješolcon, steri so se trnok dobro pokazali pri včenje. Tau so Jan Sreš iz Bratonec, steri je kak diamantni maturant zgotovo šaulivanje na Srednji poklicni in tehniški šoli Murska Sobota, Lea Pozderek, stera se je šaulivala na Gimnaziji in srednji šoli za kemijo in farmacijo Ruše in je gratala zlata maturantka pa ške Bölťinčan Mark Jerebic, steri je zlati maturant grato na Srednji zdravstveni šoli Murska Sobota. V kulturnom programi sta se predstavila Elizabeth Adjei in Timotej Tivadar.

Silva Eöry

ŠKOFOVA MAŠA V MONOŠTRU

15. avgusta praznuje monoštrska cerkev svojo »bučo«, proščenje. Ob tej priložnosti je prišel tudi murskosoboški škof *Peter Štumpf*, da daruje skupaj z duhovniki trijezično sveto mašo.

Najprej ga je pozdravil - poleg porabskih predstavnikov, ki so bili prisotni pri maši - monoštrski župnik *Imre Bodorkós* v slovenskem jeziku. Rekel je, da je obnovljena monoštrska cerkev prostor za srečanja več narodov, in je zaprosil škofa, da moli za madžarske, slovenske ter nemško govoreče vernike. Pri oltarju so maševali poleg njiju še duhovnika *Lojze Kozar* in *Krisztián Óra*.

V svoji pridigi je škof Štumpf

govoril o Mariji: o njeni preprostosti, o tem, da je nepredstavljivo videti Marijo v takih oblekah, ki jih dandanes po-

Praznično mašo je daroval murskosoboški škof msgr. dr. Peter Štumpf

gosto nosijo ženske. Ona je živela enostavno, tudi taka so bila njena oblačila: preposta, vendar elegantna in urejena.

Taka je naša kraljica zdaj tudi v nebesih. Njeno vnebovzetje in življenje sta lahko zgled za vse krščanske mame: pokaza-

la je, kakšne lastnosti bi morale imeti.

Prekmurski škof je na koncu maše omenil, da je bil pred

kratkim pri papežu v Rimu in mu tudi povedal, da bodo 8. oktobra v Beltincih organizirali srečanje katoličanov iz Slovenije, Hrvaške ter Madžarske. Po sveti maši, na kateri bodo maševali škofje iz vseh treh držav, bo tudi druženje vernikov. Na to prireditev, ki nosi naslov »Skupaj na poti vere in miru«, je prisrčno povabil vse porabske vernike. Sombotelski škof *János Székely* se je v svojem pismu zahvalil svojemu slovenskemu kolegu za prisotnost in zaželel, da bi tudi naslednje leto praznovali skupaj v Monoštru.

Po praznični maši so povabili vse goste na dvorišče monoštrskega župnišča na pogostitev.

Noémi Illés

ROMANJE V PUSZTACSÁTÁR

Dr. *Norbert Németh*, rektor Papeškega madžarskega inštituta, je daroval sveto mašo ob prazniku Marijinega vnebovzetja v Pusztacsátáru, v edinem romarskem kraju Škofije Szombathely v Zalski županiji. Slavnostno bogoslužje je potekalo v nedeljo, 14. avgusta ob 11. uri.

V Pusztacsátáru, ki administrativno spada pod Vaspör, potekajo redne maše, vendar je glavno proščenje v kapelici, zgrajeni Mariji na čast, vezano na dan Blažene device Marije, to je 15. avgusta. Svetišče na gozdni jasi običajno gosti večdnevni program ob koncu tedna, ki je najbližji cerkvenemu prazniku, in tako je bilo tudi letos.

Porabski verniki v Pusztacsátáru

V svetišču Pusztacsátár, ki pripada župniji Salomvár, verniki že stoletja skupaj molijo za Marijino varstvo in prosijo njenega svetega Sina za pomoč. Po starih zapisih in spominih starejših so na proščenje Blažene device Marije redno prihajali tudi porabski slovenski romarji, ki so Marijo pri sveti maši pozdravljali s svojimi pesmimi.

Na povabilo škofovskega svetnika *Attilé Mikolása*, salomvarskega župnika in pod vodstvom slovenske parlamentarne zagovornice *Erike Köleš Kiss* so tudi letos na praznovanje prišli slovenski verniki. V okviru slovesnosti je slovenske cerkvene pesmi, ki slavijo Marijo, zapel tudi cerkveni pevski zbor Zveze Slovincov na Madžarskem Števanovci.

Ferenc Sütő

Na eni poti

MEDNARODNO ROMANJE V MONOŠTER

Kot že v zadnjih devetih letih so se porabski in prekmurski verniki tudi letos napotili, da peš poromajo do župnijske cerkve v Monoštru in skupaj molijo pri Mariji za mir v sklopu romanja z naslovom *Na eni poti*.

Romarji, ki jih je bilo zopet veliko tudi iz Slovenije, so krenili v soboto, 13. avgusta, ob enajsti uri iz Markovcev pod vodstvom domačega župnika *Dejana Horvata*. Njim so se pridružili porabski verniki na Verici,

v Sakalovcih in v Slovenski vesi. Na poti so skupaj molili v slovenskem in madžarskem jeziku za mir z molitvijo, ki jim jo je poslal sombotelski škof *dr. János Székely*. Na postajališčih v vaseh so domačini pogostili božjepotnike s sendviči in sladicami.

Ob sedmih

zvečer se je začela sveta maša v Monoštru, ki jo je daroval monoštrski kaplan *Krisztián Óra*.

Noémi Illés

Verniki na poti

PISALI SMO PRED 30. LETI

V 17. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 27. avgusta 1992, sam avtorica té rubrike pod naslovom UMRLA JE NOROST - MEJA JE ODPRTA pisala o tom, kak je bilau, gda se je 21. avgusta goraudpro mejni prehod med Martinjom in Gorenjim Senikom: »Vroč in sončen dan je bil. Ljudje, ki so množično prihajali z obeh strani meje, so iskali senco med drevom. Prišli so, da bi videli zgodovino. Tisti, ki so bili tu 15. avgusta 1990, so primerjali. Takrat je bilo to prvo srečanje sosedov, prijateljev, znancev po več kot 40 letih, zdaj je prišla pika na i, mejni prehod je postal stvarnost. Po 632 dneh sta predsednika Slovenije in Madžarske, Kučan in Göncz, izpolnila obljubo. Prišla sta v Martinje in na Gornji Senik. Dezinformacija je postala informacija. Tisoč let se na meji med tema krajema ni zbralo toliko predsednikov, zunanjih ministrov in politikov, je menil madžarski predsednik Árpád Göncz. „Praznujmo danes našo hrabrost in našo pametnost, da smo se v desetih letih uspeli povezati po 1,5-kilometrski poti. Malo sem žalosten, da smo morali čakati toliko let na to, kar je kmečka pamet že dolgo vedela in nakazovala. Tu je en hrib, na obeh straneh rastejo enaka drevesa, na obeh pobočjih govorijo isti jezik,“ je pripovedoval madžarski predsednik in dodal: „Dovolite mi, da praznujem, norost je končno umrla.“ Norost je torej umrla. Meja bo zdaj povezovala in ne več razdvajala. „Danes je za Porabske Slovence in gorički del Prekmurja velik dan. Odrta je meja, ki je tako nenaravno toliko let razdvajala ne le dva naroda in dve državi, ampak je tudi delu slovenskega narodovega telesa, ki od nekdanj živi v Porabju, oteževala človeške, kulturne, verske, gospodarske stike s svojo matico in naravnim zaledjem,“ je začel slovenski predsednik Milan

Kučan in dodal: „Prepričanje, da mora meja ločevati ljudi, jim oteževati, če že ne preprečevati stike, sodelovanje in povezovanje, ki zahteva neko skupno življenje, pripada nekemu drugemu času, ki je, upajmo, za vselej preteklost.“ 21. avgusta 1992, nekaj pred šestnajsto uro, sta oba predsednika prerezala trakova. Mejni

prehod je bil odprt. Sanje mnogih so se uresničile.«

ZOPET PO STOPINJAH OČETOV IN DEDOV je biu naslov intervjuja, steroga je z Milanom Kučanom, predsednikom predsedstva Slovenije, napravo Ernest Ružič, steri je Kučana spaumno, ka sta té mejni prehod obečala pred malo menje kak dvema letoma, ob njegovom prvom obiski pri predsedniku Gönczi v Budimpešti. In ka bi povedo v domanjoj rejči gnesden, gda je tau obečanje spunjeno? »Če bi samo müva z Gönczon bila tistiva, od šterih je odvisno odperanje meje, bi té prehod biu odprejti že po vrnitvi iz Budimpešte. So pa za to odgovorni in pozvani drugi in prinjen se je stvar telko časa vlekla, ne bi mogeo povedati, ka samo iz najbolje čistih namenov,« je pravo Milan Kučan.

V rubriki Porabske družine je Irena Barber predstavila Emo Vogrinčič z Gorenjoga Senika. »Gda prideš na Gorenji Senik, komaj ka tanjša táblo, na levo edna paut pela do nisterni hiš. Tüj živijo Helga Škaper pa Ema Vogrinčič s svojimi drž-

nami. Té dvej držini so tak, kak če bi edna bila. Onadvej sta si sestre, pa če vglah posaba majo svoje hiše, tak so kak edna držina. Helga tri mlajše ma, Ema ednoga. Emine hiše je bole skrajek pri pauti pa zavolo velke vročine sam sé v njéno hladno küنجo sprajla. Kumaj sam sejdlja tam 4-5 minutov, eden za drugin sé je dr-

žina vküpzbrala, samo očevje so ostali vanej pa opravljali svojo delo. Ge tak znam, da je vaša držina pozvana v Slovenske držine popejvale. Kelko vas baude, steri te šli spejvat? Helga: „Müvedvej sva si sestre, mäve mlajša, ovi so že skuirok vsi oženjeni. Tak, ka etak nas sedem bau, steri mo šli spejvat v Slovenijo. Ge pa moja sestra, moje dvej čeri, moj zet, Emin sin pa njegva žena. Nakak zatok doma tü more ostati. „Tau je zatok rejdko, ka v držini telko lüdi zna popejvati. Pa sé podajo za tau, ke sé dér (nekje) notpokažejo. Sploy mi je pa tau lepau, ka vaši mlajši tü z vami déjo, oni tü znajo slovenske pesmi. Kak je tau? Ema: „V naši držini je pesem vsigdar doma bila. Sploy mala sam bila, sé spominjam, kak so dejdek moj lepau spejvali: „Ogradček mam zagrajeni ...“ Oča pa mati sta obadva tü lepau znala spejvati.“ Stari pa vaši stariše so vas včili doma spejvati? Helga: „Tau ranč nika ne guči. Za lejpe pesmi volo smo mi trnok dosta lejpega doživeli, gda smo mali bili, kakoli je te nej tak dober

svejt biu, plesala sem v plesnoj skupini, spejvala sam v cirkviti.“ Ka pa vaša deca? Je tü kaj ojdla v skupine? „ Moji trdjé so vsi ojdli pa odijo. Nigdar ne pozabim tiste lejpe božične svétke, gda smo si krispan gorokinčali, je bilau že v rami vse sčičeno, sküjeno pa spečeno, te smo si sedli doj v sobi, očemati pa mi, mlajši smo cejli večer lejpe svéte pesmi spejvali tačas, ka smo nej šli k paunačnoj meši.“ Dobro vem, ka vüvadvej pa vaši mlajši lepau znate nej samo svéte, litji druge pesmi tü. Od koga ste sé navčili tó lejpe porabske slovenske pesmi? Ema: „V našoj rojstnoj hiši je pesem furt navzača bila pa je ešje zdaj tü. Ne more svétek minauti brez pesmi. Če steroma dén, ali rojstni dén držimo, brez pesmi tau néde. Če masarijo doma, te tü spejvajo. Kak je lepau bilau, gda smo goščice lüпали, pérge čejjali, kukarce lüпали, te smo skauz spejvali. Zvün toga, gda smo mladi bili, nej je bila v vési takša skupina, gde bi mi nej navzauči bili. S Helgov sve dugo lejti spejvale v pevskom zbori. Pištak sé je v Varaš oženo, etak več ne more ojdli, Monika pa njeni mauž pa Žuži so člani pevškega zborra pa plesne skupine tü. Ema ednoga sina, on je dugo lejti odo v pevski zbor pa je pleso tü. Sneja tü lepau vej spejvati,“ pravi Helga. Kak pa škéte obraniti tau velko „vrednojt“, ka jo mate? Ema: „Müvedvej sve 150 porabski pesmi mele dojspisano. Gnauk je nakak proso tisto irko pa je več nigdar nej nazaj prneso. Veseli smo, ka v Porabji vsakmau edno porabsko pesem majo napisano. Hvala Mukičovi Mariji, stera sé briga za tau. Tau si tak takladémo kak zlat, zatok ka je tau trnok dosta vrejdnó. Dobro bi bilau tau vküj nabrati pa edne knjige vödati. Dosta lüdi bi rado küpilo tau.“« je napisala Irena Barber.

Vküppobrala: Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Samo menja kak pulonja prežive

Leko ka je še fejst vraučé, depa pomalek mo september pisali pa pride gesen. Kak lastvice tak štoklje se vküpnaberejo pa se odnesejo v Afriko, zato ka v mrazi pa brezi djesti bi nej mogli preživeti zimau. Istina, paut do Afrike je sploy žmetna pa duga, dosta ftičof nikdar ne pride do cilja. Med tejmi je največ mladi, steri so se tisto leto zlegli. Nej bi mislili, depa med štokljami 70 procentov ne zadobi tretjoga leta. Nej samo zavolo pauti do Afrike pa nazaj, ranč tak pri nas doma dosta nesreč se zgodi z njimi. Največkrat tašoga reda, gda štoklje na električno žnjauro sedejo. Niša baja bi nej bila, če bi samo na edni žnjauri sejdlji, baja je tau, ka so velki ftiči pa vcujpridejo k drugi žnjauri ali k sojej, stera je nej izolirana. Tašoga reda plus pa minus vküpzapreta pa elektrika buje štoklje.

V Železni županiji v ednom leti več gezero ftičov buje elektrika, med njimi dosta štrkov. Tašoga reda veterinarje ali narodni parki vsigdar glasijo E.ON-a, točno se dolanapiša, gde se je nesreča zgaudila. E.ON letno več milijau nov forintov pocera na tau, ka stare soje pa žnjaure izolira, depa še etak dosta lejti pa penez trbej k tauti, aj vsikša stara soja varna baude. Vse nauve soje, ka se postavljajo, izolirane morajo biti, tau je zakon, steroga so že pred več lejti sprejeli. E.ON že več lejti nazaj na izolirane soje stojale naredi, kama si štoklje gnejzdo leko napravijo, gde se njim nej trbej bojati, ka bi je elektrika strausila. Vsevküj že več kak 2800 taši gnejzd majo pa tau število de od leta do leta vekšo. Depa najbaukše bi tau bilau pa tau strokovnjaki tó večkrat pravijo, če bi vse žnjaure pod zemlaub bile, etak bi se nej trbelo bojati, ka ftiče strausi elektrika ali ka se nutra v kable odnesejo, gde si perauti leko sterejo. Tau bi nej samo dobro pa varno bilau, brez kablov bi dosta lepše bi bile vasi pa pokrajine tó.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Predsednik vlade je obiskal Prekmurje

Pred 17. avgustom, dnevom zdržitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, je Prekmurje obiskal predsednik vlade Robert Golob. Eno od vodil slovenske vlade je strpna in vključujoča družba, v kateri lahko vsakdo razvija svoje vrline, zato je bil prvi postanek delovnega obiska v Varstveno delovnem centru Murska Sobota. Ob letošnji 150. obletnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika je sledil obisk cerkve Gospodovega vnebohoda v Bogojini, s katero je Plečnik regiji vtisnil trajen pečat. Popoldne si je predsednik vlade skupaj z ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ireno Šinko ogledal prizadeta območja zaradi suše. V Lipovcih sta se nato srečala s predstavniki Kmetijsko gozdarske zbornice Murska Sobota, Združne zveze Slovenije, Sindikata kmetov Slovenije in Zveze Slovenske podeželske mladine ter se seznanila z aktualnimi izzivi kmetijstva regije. Po besedah predsednika vlade so podnebne spremembe tukaj in se ne borimo več proti njim, temveč se moramo začeti boriti za blaženje njihovih posledic, pri tem pa so sistemi namakanja in vodnih zadrževalnikov ter povezovanja vodnih omrežij ključni. Ministrica Šinko je v nadaljevanju izpostavila projekt namakalnega sistema v bližini rek Mure in Ledave. Delovni obisk predsednika vlade se je nadaljeval v regijskem promocijskem centru Expano, kjer se je predsednik vlade srečal z gospodarstveniki regije, zadnji del obiska pa je bil namenjen področju lokalne samouprave. Robert Golob in ministrica za javno upravo Sanja Ajanovič Hovnik sta se v Dobrovniku sestala še z župani in županjami pomurskih občin. Predsednik vlade je poudaril, da je Pomurje regija priložnosti in je, tako kot vsaka slovenska regija, edinstveno. Največji potenciali so kmetijstvo, predelovalna industrija, sončna energija in geotermija.

Aronija z dostafela vitamini za dobro zdravdije

Slovenski narod je prej trno delavan, Slovenci so flajnsni, ne menjarijo, ne poznajo trüdnost, na tejm so, aj vse baugše opravijo svojo delo. No, depa tau tü istina, ka so naše porabske Slovence drüge narodnosti ranč zatoga volo nej mele rade v fabrikaj, ka so na telke gnali delo, ka so paul leg nijj eške norme gorazdigavali. Tau flajnsnost, pridnost Slovincov

Kak veselo so si spočinili, tak veselo so se vrtili med grmauvi vsi vküper

gnesden najbola svedočijo naši stariške, stari stariške, med njimi slovenski penzionisti Drüštva porabski slovenski penzionistov. Naši člani se z rade vaule podajo na kakšnokoli paversko delo. Drüštvo že od 2011. leta mau má delovne programe, najprvim nas pozvala grauzdje brat naša *Aranka Schwarcz v* Varaši, po tistim so nas več lejt pozvali vert *Ferenc Dančecz* v Slovenskoj vesi kukarco brat pa tikvine guščice löjpat. *Ana Kovač* (Kozaulina) v Otkauvcaj nas pozvala kukarco brat pa völjöpat, *Ilka Dončecz* v Otkauvcaj kukarco okapat, že več lejt pauvamo tikvi z guškici v lupinjaj mi v Varaši, aj penzionsiti leko goradržijo indašnje navado, löjpanje guškic, *Imi Makoš* v Sakalauvcí pa nam grauzdje dá brati. Zdjaj pa že drügo leto smo dobili pozvanje od mladoga verta *Tomaža Lazara* na Gorenjom Seniki, od sina Eva pa Lacina Lazara, na eno nauvo delo. Nauvi fela pauv je aronija, stera raste v grmauvdjaj kak ribizli, samo dosta bola na vekše zrastejo. Vert *Tomaž Lazar* je letos že drügo paut (lani na tanače starišov) pozvau naše penzioniste, steri so z velikim veseldjom vzeli tau. Zvöjn držine se je 16 penzionistov, in tau od Otkauvec do Varaša pa Senika, podalo, med sterimi je bilo več

nauvi žensk tü. Nji sem spitala. - *Iluška Krajcar iz Otkauvec, kak se ti vidi tau delo?* »Véjdi se mi, dja sam eštje té pauv - aronijo - nikdar nej véjdlja pa nej kauštala. Véjdiš, če si etak vcuj kanto dejem pa tak dola potegnem zrnje s picka, te nej trbej cejli grozd dola vtrgniti pa etak dola tü ne zletéj. Dja ribizli doma tü tak berem pa Éva Lazar nam

čaj tü dosta odiva, ka se djéjbati tü trbej.«

- *Sočič Anuška, po domanjom Onzina z Gorejnjojga Senika, zdaj pa živeš v Varaši, kak si si leko privauščila čas gnes?*

»Že sam v penziji, depa eške odim delat. Gda zgotovimo, te mo zadvečerka za dve vöre üšla delat, tak sam si tanaprajla. Kumik sam čakala, aj es leko pridem malo delat. Lepau smo vküp prišli, se veselimo, spejvamo, tau je lejpo delo, gda se tak vküpdžimo. Tau je strašno dobro, gda tak vküp pridemo, pa se hejcamo, roké nam déjo, delamo lepau, veselo je, tau je zamé preveč dobro.«

- *Kak se ti pa vidi brati aronijo?*

začneva piti vsakši zranjek za eno kupico pa tau cejlo zimau. Pa sva nika nej bila betežniva.«

- *Tej grmauvi so od lani mau eške bola višesi pa šurši. Kak na velko do rasli?*

»Tak so veuki zrasli! Zdjaj je en Merkaner pri sinej biu, un tö ma aronijo, pa je té tanače dau, ka vsakši drugi grm mora vövezeti, tak dosta lepši pa vekši pauv de emo, ka je že preveč gausto gratalo.«

- *Marijana Kovač, podpredsednica drüštva, stera že velko prakso maš lidi vküp spravlati na delo. Kak se ti je posrečilo letos?*

»Rada sam béjla, ka se je 16 penzionistov podalo, pa sa zdaj leko

Eške té ta zaostanjene slejdnje zrnje prej tü ne njajmo tá, pravijo ženske (s pravoga) Iluška Krajcar, Eržika Glavanovič, Anuška Németh Doncsecz z mladim vertom Tomažom Lazarom

zazranka tü tak pokazala. Dosta nas djé, je fejs dobro, si vsefale pripovejdamo, cajt dobro tá dé, lepau leko beremo, leko koštavamo, tau je mena nauvo. Srečo mamo, ka nam grmauvge senco držijo, nej nam trbej na krepkom sonci biti, grmauvge so söji, tak, ka je tau najbola dober den gnes.«

- *Anuška Doncsecz, Németh po domanjom Graberna z Otkauvec, ti si vrla, ka te na dosta programaj vidimo.*

»Dja sam vseposedik kreda, rada dem z daumi, Iluška nas furt opita, če mo šli pa nas te ona pela. Zdjaj se töj tü dobro poznamo, delo nam dé, dosta nas je, smo spoznani, sploj dobro je. Prajli so, ka prej na Senik demo brat aronijo k Esteri Takács, pravim, vej pa té tau dja moram pogledniti, ka se je ona v bauta pri mena včejla pa je sploj flajnsna béjla. Rada béjla, ka sam préjšla.«

- *Töj ste zdaj v senci, depa doma kak sa braniš prauti te veltje vročine?*

»Zdjaj, gda tá éjca béjla, sam vodne v rama béjla. Zazranka pa večer sam malo vöüšla. V rama nejga éjce, tak je fajnladno, vnoči okno oprejto mam, djé, ka je zazranka že tak ladno, ka se odéniti moram. Pes je tü vodnek v rama, ka me je vrauča vanej, te večer dé tavö pa odi kaulakvrat. Pa po goš-

»Ge sam v Avstriji tö brala, tam je drauvno zrnje bilau, liki tü so preveč lejpe, kak če bi kakšen grozd doj vzeo, kusto, lejpo pa zdravo zrnje je. S toga redijo prej vrastvo tö.«

- *Mati verta, Eva Lazar, kak centiš letošnji pauv, gda je taša ijca pa söjča?*

»Ge tak brodim, ka letos je pauv lepši, bola kusto zrnje je, dosta gor geste. Fajn je brati, nej je moko, tak, ka smo vsi veseli gé. Lani dosta bola drauvno bilau pa dosta povegnjeno tö. Ge tak brodim, vrejmen je tö baugše pa tü je sir bola sparen luft pri potauki, dosta sunce dobi pa dosta je v senci tö. Z lanjskim pauvom so mladi tü zadovoljni bili, dobili so 300 litrov soka. Kak zdaj vögleda, letos eške več baude.«

- *Kak leko najdejo telko tjüpcov?*

»Strašno naleki se oda, če bi eške gnauk tjeuko melo, bi tö leko odali. Sin ma že svoje küpce, šteri so že dozvezali, tjeuko njim trbej. Müva z možaum tö od geseni

štímam, ka sam 6 nauvi leko vcuj potegnili. Ponosna sam, ka vsi zamaj, sto so obečali, so prišli. Fajn je šlau delo, pauv je eške lepši biu kak lani pa venak več gor bilau tö. Trno smo veseli bili, dosta smo se pogučavali, naprej so prišle indašnje šege, spejvali smo, tak brž nam cajt taodišo.«

- *Pohvalo pa hvalo so nej samo penzionisti vrejdní, litji ranč tak vert s svojo ženauw tü.*

»Ja, že zazrankoma so nas tak gor prijali, kak če bi kakšni ministerge prišli. Vsefele so nam ponidili, od večfele piti, do kafeja, domanje pogače, na konci pa aldomaš s fajnskím bogračóm. Tomaž je skaus tau gledó, kak nam leko na volau včini kaj. Rejdko so tašni domanji, tak delavni pa radodarni kak uni. Na našo najvekšo veseldje, nas je že na drugo leto pozvo. Baug plati za vse vküper tak držini Lazar, kak našim penzionistom!«

Tekst pa kejpi: Klara Fodor

Boštjan Berke - mladi goriški krčmar

»TRBEJ SI NAPRAVITI TAK, KA TI JE VREDI«

»Nej pice, nej čevapčičov ali kokakole, pri nas dobite samo domanjo (h)rano.« Približno tak, samo po slavsko, piše pred vhodom v krčmo Zeleni gaj, stera se drži k vesnici Fokovci, čiglij je istina gé, ka je tabla, na steroj piše, ka se začne ta gorička vesnica več kak kilometer vkraj. »Ges sam že te, gda sam biu v srednji šauli, začno brodi-

Boštjan Berke

ti, ka bi bilau fajm, če bi meu svojo krčmo. In te se je pred leti pokazala prilika, ka v arendo vzemem tau krčmo, v steroj so tistoga cajta samo piti poniujali. Tüdi ges sam sprva samo piti meu, ali te so turisti, steri so tü mimo odili, začnili spitavati tüdi za gesti, pa smo začnili tüdi küjati in tau samo takše domanje, tradicionalno in in-dašnje gesti, kak rad pravim, brez kremic pa penic. Poniujamo samo gesti, stero je pripravleno iz lokalnih sestavin in je slovenskoga porekla. Gesti je naše, prekmursko pa tüdi slovensko. Moja mati Helena, stera nam je na začetki dosta pomagala, zdaj pa že malo menje, je bila tista, stera me je tüdi küjati navčila,« je začno svoje pripovedanje Boštjan Berke, steri je gorrasso v vesnici Vaneča, zdaj pa že štiri leta žive v Murski Soboti. »Ške furt se mam za Goričanca. Naš ram na Vaneči stogi pod bregom ali smo že v Krajinskem parki Goričko.« Boštjan Berke pravi, ka je bila njegva mladost lejpa. Te je ške tak brodo, ka de mogauče policaj, gda de velki, samo ka je te ovak prišlo. »Kak deca smo se fajm meli. Dosta smo se tüdi

špilali, tak ka smo bunkere iz bal ali pa v gauškaj redili. Te je ške nej čednih telefonov bilau, v stere gnesden tüdi mi vözraščeni preveč gledamo, pa smo se mlajši te rejsan družili in se vözgonili in nabežžali,« je raztolmačo sogovornik, steri se je po zgotovljeni osnovni šauli, odo je v Püconce, šaulivo na so-boški srednji ekonomski šauli: »V tistom cajti smo že v krčme začnili oditi, pa se mi je te ta želja, ka bi tüdi ges delo v gostinstvi (vendéglátásban), pokazala. Te sam že tüdi malo kölnaro naokauli, pa sam vido, ka mi tau delo leži. In tak sam te, gda sam 23 lejt meu, v arendo vzeu Zeleni gaj.«

In kak tau, ka ma krčmo, o steroj so dosta lejpoga napisali že v več slovenskij novinaj, oprejto samo ob petkaj pa sobotaj? Je tau zavolo nauvoga koronavirusa, steri je poskrbo tüdi za tau, ka dosta naših krčm ne more küjarov pa kölnarov dobiti, ali pa je kaj drugoga? Boštjan na moje pitanje odgovori, ka je malo rejsan kriv té »kovidski sindrom«, ovak pa on tak brodi, ka so in da svejta bili takši kölnari, steri so uživali

V Zelenom gaji küjajo in pečejo samo domanjo prekmursko pa slovensko rano

v svojom deli, zdaj pa jih skoro nega več: »Té poklic je grato podcenjeni, vüepam pa, ka de se tau pa vöminilo. Tüdi zavolo toga smo mi šli v tau butičnost, če tak povem. Če leko tau dva dneva delaš z užitkom (élvezettel), boš delo dva dneva, nej pa ka bi štiri dneve delo tau s tem, ka bi se mantrau. Trbej si napraviti tak, ka ti je vredi.«

Če broдите, ka mladi krčmar dela

samo dva dneva v kedni, pa tau ne drži, vej pa trbej v torek krčmo pucati pa kaj popravlati, v sredo in četrtek pa že iskati vse tisto, ka de se te cvrlo, peklo in küjalo v petek in v soboto. Krčmo pa goropre tüdi med kednom, če jo rezevera kakša vekša skupina lidi, bar deset. Ovak pa je tüdi tak, če škete v Zeleni gaj priti gejst pa pit, najbolje gvüšno sto dobite, če ga prva rezerverate: »Vzemo mi vsakšoga gosta, če se li da, ali leko se zgodi, ka mam

Krčma Zeleni gaj

skupino, stera si tüdi v petek ali v soboto cejlo krčmo rezervera, pa te zaman gost pride. Ovak pa si pri nas trbej vzeti cajt. K nam takši najbolje odijo, steri si najmenje tri vöre cajta vze-mejo, dobro gejo in pigejo, pa si

njekuha (pálinkafözés). Najbole je znani po viljamovki, grüško-vom žganji, steroja tüdi sam najrajši pige. »Tak kak rad küjam, mi je tüdi tau fajm. Dosta sam že vösprobavo, pa dosta sam se tüdi že navčo, tak ka brodim, ka zdaj rejsan že dobro viljamovko redim. Morem prajti, ka sam prva enomi gospaudi plačo, ka sam leko gledó, kak on küja palinko, tak ka sam vido, kak se tau dela. Tak kak zdaj ges tau delam, pa nüca dosta cajta in znanja, steroja sam daubo tüdi od Majde Debevc, stera je najbolje priznana sommeliarka in predavateljica na področji žganijh pijač v Sloveniji. Leko se pohvalim, ka sam s svojo viljamovko, stero odavlem pod imenom Berke, daubo lani v Londoni na tek-movanji žganijh pijač srebrno priznanje,« je ške povedo Boštjan Berke, steri zdaj brodi, ka de se v prihodnosti mogauče bole z žganjekuho spravlo kak pa s krčmarstvom.

(Slika na 1. strani: V krčmi Zeleni gaj je prijetno tüdi v večernih urah).

vsakši keden ovakši, vej pa je dosta odvisno tüdi toga, ka je aktualno sezonskoga: »Gda je v gračenki bilau dosta prpla, smo filani prpeu redili. Gda dobimo kakšen dober falat mesa, recimo angusa, te steake napravimo ali pa kakšen dober gulaž skjüjamo iz starane govedine. V sredo mogauče znam, ka mo v petek meli na meniji.«

Boštjan Berke ma ške eno stvar, s stero se rad spravla. Tau je žga-

si najmenje tri vöre cajta vze-mejo, dobro gejo in pigejo, pa si njekuha (pálinkafözés). Najbole je znani po viljamovki, grüško-vom žganji, steroja tüdi sam najrajši pige. »Tak kak rad küjam, mi je tüdi tau fajm. Dosta sam že vösprobavo, pa dosta sam se tüdi že navčo, tak ka brodim, ka zdaj rejsan že dobro viljamovko redim. Morem prajti, ka sam prva enomi gospaudi plačo, ka sam leko gledó, kak on küja palinko, tak ka sam vido, kak se tau dela. Tak kak zdaj ges tau delam, pa nüca dosta cajta in znanja, steroja sam daubo tüdi od Majde Debevc, stera je najbolje priznana sommeliarka in predavateljica na področji žganijh pijač v Sloveniji. Leko se pohvalim, ka sam s svojo viljamovko, stero odavlem pod imenom Berke, daubo lani v Londoni na tek-movanji žganijh pijač srebrno priznanje,« je ške povedo Boštjan Berke, steri zdaj brodi, ka de se v prihodnosti mogauče bole z žganjekuho spravlo kak pa s krčmarstvom.

(Slika na 1. strani: V krčmi Zeleni gaj je prijetno tüdi v večernih urah).

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
krčme Zeleni gaj

... DO
MADŽARSKE

Rekordna suša na
Madžarskem

Ekstremna suša povzročá ogromno škodo ne samo na Madžarskem, ampak tudi v vsej Evropi. Madžarska je preživela najbolj suhih sedem mesecev po letu 1901, ko je manjkala skoraj polovica povprečne količine padavin, a madžarska kmetijska skupnost lahko računá na vlado tüdi med zgodovinsko sušo. Na porečjih je bilo že leto 2021 bolj suho od povprečja, prvih sedem mesecev leta 2022 pa se je ta primanjkljaj še povečal. Na območjih 10 od 12 direktorátov za upravljanje z vodami je v veljavi povečana pripravlenost zaradi pomanjkanja vode. Nikjer ni potrebne omejitve uporabe vode, vendar pa obstaja le omejena možnost za naročanje izrednih potreb po vodi - ki niso bile navedene na začetku namakalne sezone - so dodali. Iz OVf so sporočili, da se bo zaradi sušnih razmer, izjemno nizkih vodostajev jezer in rek ter povečanih potreb po namakanju nadaljevalo delo Nacionalne tehnične usmerjevalne skupine za vodne zadeve, ki na nacionalni ravni koordinira vodne aktivnosti v zvezi s pomanjkanjem vode. Madžarska vlada z vsemi možnimi sredstvi podpira kmete v tej težki situaciji, je povedal minister za kmetijstvo István Nagy. Suša je sedaj tako huda, da v jugovzhodnih delih Madžarske v nekaterih nižinskih območjih pridelka sploh ne bo.

V senci vojne so madžarska podjetja prinašala rekordne dobičke

Madžarska blue chip podjetja so kljub vojni v Ukrajini oziroma, kot lahko vidimo na primeru Mola, prav zaradi tega, v drugem četrletju dosegla raven skupnega dobička brez primere. Pri tem je pomagal tüdi nov rekord Mola in Richterja, a v primerjavi z okoliščinami je tüdi banka OTP imela precej dober uspeh. Zvezda četrletja je bilo očitno podjetje Mol, ki je doseglo nov rekord z dobičkom v višini skoraj 250 milijard HUF (poceni ruska nafta je delovala). Podjetje je od leta 2006 doseglo več kot šestkrat večji dobiček kot preteklo leto.

GOL SEM BRNSNO SLOVENČAROM OD POLONJE IGRIŠČA

Imre Makoš v Sakalovci živejo nejdaleč kraj od cerkvi, edna vauska asfaltirana paut pela

vcuj k rami, gde samo eden avto ma mesto. Če se dva srečata, te eden mora nazaj tiskati, depa steri ma prednost, steri tadola ali steri tagora pela, tau vejn samo domanji vejo. Imena Makoša v Porabji skur vsikiši pozna, najbola zato, ka je gnauksvejta bila edna banda, muzikanti, steri so se tak zvali, ka Makoš banda. Ta banda je, bi leko

prajli, edna družina bila, gde so štirdje bratje igrali, med njimi so bili Imre tō.

- *Imre, vi ste se v tau rami naraudili, gde zdaj živete?*

»Nej, dja sem potistim sé prišo, gda sem se oženo, mi smo se tam vrkar držali na brejgi, steroga tū v vesi tak zovejo, ka Ciganjski brejg. Ka je pravica, dja ne vejm, kak so nas po iži zvali, leko ka smo meli ižno menje, samo sem dja tau že pozabo.«

- *Ka je zdaj z vašim rojstnim ramom?*

»Odali smo ga, z vesi ga je eden dolatjōpo, tak ka še gnesden živejo v njem.«

- *Kelko mlajšov je vas bilau?*

»Štirdje podje smo bili.«

- *S tauga je kelko muzikantov bilau?*

»Ka je parvica, vsi štirdje smo igrali, depa vsi vtjūpar samo te, če je kakšno vekšo gostūvanje bilau. Najstarejši brat je na bobeni igro, dja na tropenti, eden na harmoniki, eden pa na saksofoni.«

- *Od oče ali od matare ste erballi tau »maštarijo«?*

»Oča je iz Števanovec bijo, tau so prajli, ka je on gnauksvejta prej igro, depa dja se na tau ne spaunim, ka bi on tū

doma igro.«

- *Gda ste začnili igrati? Že od mladi lejt naprej?*

Imre Makoš med prebiranjem stari kejpov

»Kak pa, te, gda je starejši brat nutraprišo v fabriko, te se je tam začno včiti igrati pri pihalni godbi kosine fabrike. Doma vrkar na brejgi je tū furtom igro, pa te tak sem dja tō volau daubo.«

- *Na steri instrument ste igrali?*

Imre pa Marika sta mejla štiri mlajše, dva sina pa dvej hčeri

»Na tropenti pa na bobeni, depa ranč tak, če sila bila, drūgi so tō na več instrumentaj znali igrati. Gda je sprvajati trbelo gostūvančare, tašoga reda je najstarejši brat z bobenom špilo, mi drūgi pa na tropenti.«

- *V dosta mejstaj ste špilali?*

»Ka aj povejm, po pravici ranč ne vejm, tjelko lejt sem

igro, tau pa, ka na tjelko gostūvanjaj, tau pa ništje nede znau vtjūparšteti. Bilau je tak, ka v Kőszegu smo igrali na gostūvanji v soboto, v nedelo podne smo že v Kradanovca mogli vtjūparspravjati. Tau smo tak rejšili, ka pulonje nas je tam ostalo v Kőszegi, drūgi smo pa s taksinom domau prišli.«

- *Vi ste vō iz kotte špilali?*

»Kak je prišlo, poznali smo kotte tō, depa te stare naute, stere smo navekše v krčmeji igrali, gda je veselica bila, tiste smo vse z glave znali.«

- *Dosta ste probali?*

»Leta 1957 sem v Kosavno fabriko ūšo delat, leta 1958 sem se že prijoi igrati. Ka aj povejm, bijo je taši mejsec, ka gnauk ali dvakrat smo vtjūprišli, če smo kakšne nautve naute probali, ovak smo nej meli probe.«

- *Vi ste muzikant bili, depa službo ste meli, kama ste med kednom delat odli, nej?*

»Mogo sem delat tō ojdti, vejp pa te sem že emo tri deteta, žena pa nin nej delala.«

- *Sledkar tō nej?*

»Dja sem v Števanovca spoj dosta delo kak električar, gda so pionirski tabor zidali, na tjeden sem samo gnauk domau prišo, zato ka je trbelo pejnaze. Gda so fabriko FAÁRU odprli, moja žena se je tū glasila, depa nej je bilau tak naletja notapridti. Vse pavre so goradjamali, mojo

ženo so za vraga nej steli. Gda so name tū v Sakalovci steli, aj párttikár (partijski sekretar) baudem, te sem dja pravo, ka nej, pa še párttagkönyv (izkaznico) sem doladau. Zato ka mena se je nej vidlo, ka drūdje vse goradjamejo,

Makoš banda je bila gnauksvejta trno irešnja po Porabji

samo moja žena nej dobila delo. Na, potejm so mi samo telko prajli, aj drūdji den zadržanka žena nutrapipelam. Tak je bilau, dja sem go pripeplo, ranč nika so nej pitali, tak nagnauk so napravjli papire, pa že leko začnila delati.«

- *Kelko lejt stari ste bili, gda ste se zdali? Zato ka fejst mladi kejp mate na stenej od svoje žene, pa tau ste prajli, ka potistim se je redo, gda ste se že zdali.*

»Na taum tjejp, steri na stenej visi, je sedemnajset lejt stara bila, depa gda sva se ženila, te sem dja devetnajset lejt star bijo, ona pa še samo šestnajset, pa tau je falinga bila. Stariške so mogli dovoljenje dati, tak sva se te leko zdala.«

- *Kama valaum je bila vaša žena?*

»V Bakonysárkányi je bila doma, tak sva se spoznala, ka je tū v vesi bila svadbica, dja pa družban, gda se je sestra ženila od moje šogorce. Gda sem go vido, včasim se mi je povidla, tak sva se te potistim spoznala pa oženila. Petdeset lejt sva vtjūper živala, te tjejp, steri je na stejni, sem te napravo, gda je se prišla, pa do-

čas tū ostane, ka dja živem.«

- *Zvün žene ste meli še tri lübezni, prva je bila muzika, drugi nogomet, tretja pa gasilstvo, nej je tak?*

»Tau je ranč tak, kak praviš, vse tri sem rad emo. Nogomet sem tō fejst rad emo, v Varaši

sem začno špilati, taše tekme smo špilali, ka tau teba ranč taprajti ne vejm. Dja sem vsigdar naprej špilo, gnauk sem Bányockina v Slovenskoj vesi, steri je vratar bijo, od pulonje igrišča brnsno eden gol. Vanej je stau pa tam nika zabrajo, dja pa hajt, se vužgo labdo pa više njega je nutra v kapu (vrata) spadnila labda. Vejš, kak nauri so bili Slovenčardje, z avtonom so me mogli domau pelati, ovak bi me vejn tak bujli. Tretja lübezen mi je gasilstvo bilau. Kak gasilec sem tō dosta lejpi lejt emo v gasilskom društvu v Sakalovci. Petnajset lejt sem biu poveljnik, tau se leko zahvalim Črenko Tonina, steri je te žūpan bijo. On me je proso, aj prejkvzemem gasilstvo v Sakalovci. Dja sem prejkvzejo pa zvün moškov sem še dekle tū vcujvzejo, tak je te prvič v Porabji pri nas nastala ženska gasilska ekipa. Dobro je bilau, lejpo je bilau, depa dojšlo je. Zdaj sem v penziji počivam, pa samo tašo delam, ka me veseli.«

(Slika na 1. strani: Imre Makoš s svojo ženo, Mariško).

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

V našom pisanji smo že dostakrat leko gorprišli, kak se eno ménje leko na vcejlak drugom mesti najde, kak je nam poznano. Tau smo skrak reke Kolpe že tō leko srečali. V Sloveniji so najbolje poznani Radenci v Prekmurji, skrak steri že od davni časov mineralna voda vō iz zemle teče. Skrak Kolpe pa nej samo ene Radence leko najdemo. Tam so Gorenji Radenci, Srednji Radenci pa Dolenji Radenci tō. Vcejlak prav ste tau taprešeli. Slovenci v tistoj krajini ranč tak tau pravijo, kak če bi po Porabji ojdli pa od obej Senikov bi pripovedjali. Depa prva kak do tej trej Radencov pridemo, vō iz čunaklina trbej staupiti pa malo po brgej tagor iti. Tak v eno trno staro ves pridemo, od stera nam njeno ménje pripovejda.

Na fotografiji se lapau leko vidi, ka zemlé nega dosta. Depa slejgen pedenj zemlé je kultivejrani, je travnik za maro ali pa njiva, na sterōj pauw raste. Stari trg ob Kolpi je kak če bi ga nekak v pesnico stisno, aj zemlé fkraj ne »pogej«. Tau zemlau so lidge že od indasvejta radi meli. Od toga nam kamni z grobov pripovejdajo. Nisterni so 1800 lejt stari. Tadale tau vejmo, ka ranč 10. maja 1248 so svojo cerkev dobili. Na srečo kaulak Kolpe zavolē kamna geste, iz steroga so rame pa cerkve zidali

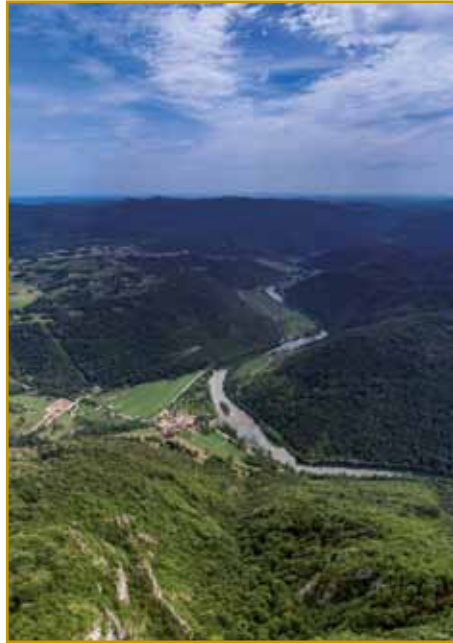
Stari trg ob Kolpi

Trg je nej ves pa varaš eške ranč tak nej. Inda je Stari trg mogo dosta več lidi meti, ka je leko tau ménje daubo. Gnes ji ranč malo več kak 80 v njem živé. Od toga, ka je indasvejta dosta več lidi živelo tū, nam zgodovina pripovejda. Šaulo v Starom trgi ob Kolpi so leta 1820 daubili, eške gnesden dela pa živé. V njau trno malo mlajšov ojd. Više trga ena mala, drauvna ves stodji. Močile se zové. Njeno ménje nam vse povej: močile-močiti-namočiti ... Ja, znauva staro ménje leko srečamo. Ta ves je inda tō bole bogata z lidami bila, gnes v njoj

Stari mlini na Kolpi pripovedajo, kak je inda v Radencaj bilau. Mi o vsej trej pripovejdamo, ka samo domanji lidge vejo, kak med trejmi Radencami granica dé. Ovak povejdano, kak bi vse tri vesi v enoj bile. V nji malo ménje kak 80 lidi živé. Takšne mline ali tau, ka je od nji ostanolo, se skur v vsikšoj vesi skrak Kolpe leko najde. Mline pa so samo tam gor postavili, na steri mestaj so lidge njive pa paula meli. Ranč uni nam pripovejdajo, kak bogata krajina je tau indasvejta bila. Gnes je turizem tisti, steri mline biznisa na Kolpi poganja. V Beli krajini mlini malenca pravijo

samo ji eške 12 živé. Zvejksoga v cejloj krajini, znauva po Beli krajini klejmamo,

Više Radenec se Velka radenska stena zdigava. Doj z nje leko vidimo, kak Kolpa tadale med brgami teče, na pravom brgej je Slovenija, na lejvom hrvaški brgauwi se zdigavajo. Iz enoga od tej brgauw je v eno malenco vrag prišo. Lačen je biu, mlinara je gesti proso, če nej ... če nej ... Vejmo, sto v takši pripovejsti vsigdar lagvo obodi. Zavolē stari pripovejsti kaulak Kolpe eške gnesden živé

lidge ne ostanejo na zemlej. Po cejloj tau našoj pauti eške mo takše leko vidli. Skrak Staroga trga se dve dolini srečata. Dolino skrak Kolpe že malo smo spoznali, više nje pa Poljansko dolino leko

srečamo. Neje ranč velka, 8 km je duga pa 4 km šurka. Ta dolina tō pomalek mejra, vse ménje pa ménje lidi v njoj volau ma živeti. Mi pa nazaj v čunaklin pa po Kolpi do tisti trej vesi, ka je že tak dugo obečavamo.

Radenci

Kak smo že prajli, skrak Kolpe nej samo eni Radenci stodjijo. Najprva si poglednimo, od kec tau ménje vōpride. Vsigdar se problem najde, ka se je inda nej v slovenskoj rejči pisalo. Tak so tihinci imena na svoje vōobračali. Dun pa leko za ta nazaj kaj

vōzaškrabamo. Včeni lidge nam pripovejdajo, ka Raden-

eške kaj vekšoga tō. Gda od trno poznani Radenec pripovejdamo pa od tisti skrak Kolpe, gvūšno ka od enoga pa istoga človeka ne gučimo. Samo ménje je tisto, zavolo steri se gnes tej kraji tak zovéjo.

Kak se ta velka stejna zgotovi, ena mala ves stodji, 12 ljudi v njej živé. Znauva smo na tejm, ka njeno ménje mo tumačili. Ves se Špeharji zové. V njoj brž se leko trno žmana rejč čūje; špeh-špej-špek ... Skrak vejsi eške ena menjša geste, Selce pri Špeharjih. Nazadnje sta v njoj samo dva človeka živela. Depa ta vejs je trno mlada, kuman leta 2000 je gratala, se je narodila.

Mi pa znauva v čunaklin, Kolpa nas čaka. Eden čas nikšne vejsi nede skrak nje, stera pa bau, ranč tak mala je, kak smo druge že srečali. Eške nin 8 km ali neka več tadale pa nas Vinica čaka. Ja zdaj smo že trno žedni, Vinica pa nam šké neka od vina pripovejdati. Depa od toga kaj več tam povejmo,

Ja, že gda jo človek gleda, se njemi slina v lampaj nabira. Povitica njoj v Bejli krajini pravijo. Že stau pa stau lejt jo v kriušnoj peči pečejo

ci aj bi iz staroga moškoga imena vōprišli. Tau ménje je stari slavski pogan emo. Zvau pa aj bi se Radomir ali Radoslav, obema se na kratko Rado pravi. Té možakar je leko kakši glavaš biu, cejlo svoje pleme je emo, leko pa

kak tau je. Dobro, ka so nam v Radencaj neka za gesti s seuv dali. Njivo trno poznano pogačo. Pomalek povitico gejmō, čunaklin sam od sebe nas naprej pela.

Miki Roš

Takša sem kak ti, depa nej cejlak

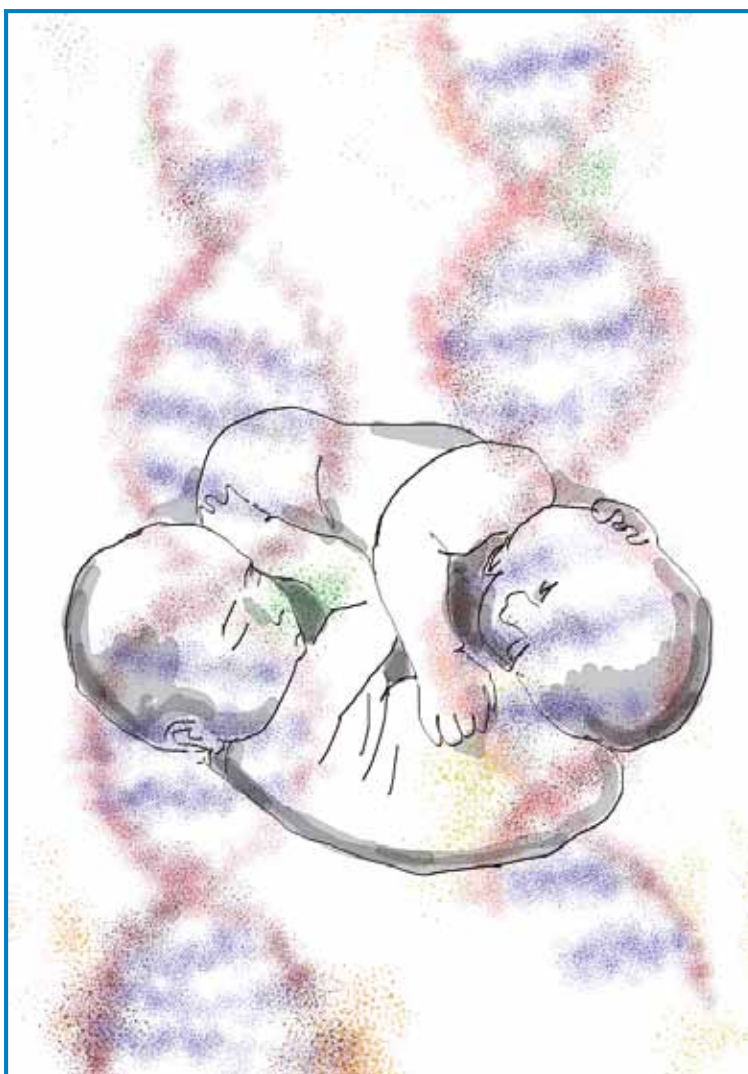
Ranč tak kak naši starci inda svejta se gnesnedén mi tó čüdivamo dvojčkom (ikrek), eške posaba, če so enojajčni (egypetéjúek). Čednjaki pa se zatok radi spravljajo ž njimi, ka prejk nji prej leko spoznajo, kelko pri razvoji človöka zavisi od genov in kelko od svetá kauli njega. Trnok na rejtki pa majo mogaučnost, ka leko vižgalivajo takšiva enojajčniva dvojčka, šteriva sta gorrasla v dvej cejlak ovaški kulturaj. Zavolo toga je bila veuka senzacija, gda so nej davnik pisali o srečanji dvojčic, od šteri edna v Djužnoj Koreji, drüga pa v Meriki živé. Njija pripovejst se začne tak: v ažijskom rosagi je dvej enojajčnivi dvojčici njija babica leta 1976 s sebov vzela na tržnico, gde sta se vsemi trnok čüdivali. Tak fejst, ka se je edna zgibila. Zaman so prejkpoglednili cejli plac, deklíčino so več nikdar nej najšli. Njeni stariške so napravili vse, ka si človek leko zbrodi: kelili so plakate z njenim kejpom, kauli tržnice so talali brošure, eške v teveni so pripovedjali o svojom zgüblenom deteti. Depa zaman, deklíčina je na vöke preminaula in se je več nikdar nej srečala s svojoj držinov. Ta štorija bi se leko tü žalostno končala, če bi nej bilau moderne genetike. Z njenov pomočjauv leko vküppridejo takši lidgé tó, šteri bi za tau ovak nej meli šanso: korejski dvojčici sta se po 44 lejtaj donk srečali. (Zanimivo je, ka je na svejti večina zgübleni in znauva najdeni parov doma z Djužne Koreje. Tau pa je nej čüda, vej je pa bojna dostalüdi laučila od njine žlate v Sövernoj Koreji.)

Ažijski rosag, »mali tigriš«, má sploj moderno gensko tehnologijo. Tam so napravili edno veuko podatkovno bazo (adatbázis), v štero leko lidgé po svojoj vauli nutpridejo in v njej prejk interneta iškejo genetske informacije. Če na priliko kisnej nutspíšejo kakšo žlato od neakoga, tau algoritmi včasik na pamet vzemejo in raztepeni držinski člani pá leko vküppridejo.

Ranč tak sta se dvej 46 lejt starivi korejskivi ženski leta 2018 končno znauvič srečali. Skazalo se je, ka so zgübleno dvojčico najšli na ednom autobusnom postajališči, kauli šteroga je blaudila. Od tistec so go odpelali v edne špitale 160 kilomejterov kraj, vej so se pa bodjali, ka ošpice (kanyaró) má. Tau je rejsan tak bilau.

Gda pa so go vözvrátili, so več nej najšli njene stariše. Kak dosta drügi korejski siraut go je s sebov domau vzeu eden merkanarski zakonski par - tau korejske regule dopüşčajo. Dekličina je gorrasla v Meriki, zmejs pa nika nej znala o svojoj pravoj držini - vej so pa od toga njeni nauvi stariške in nauva domovina tó nika nej vödali.

Pred par lejtami sta se bejdvej dvojčici zglasili v djužnokorejsko genetsko bazo za iskanje žlate:

Enojajčni dvojčki majo skor stauprocentno gnake gene - té so pomagali vküppriti ženski z Djužne Koreje z dvojčicov v Meriki

korejska zatok, ka bi najšla svojo zgübleno sestero, merkanarska pa zatok, ka bi kaj zvödala o svojoj držini. Dvej leti sta mogli čakati, končno pa sta donk dobili pozitiven valas. Strašno sta se čüdivali, gda se je vöpokazalo, ka mata edno sestro - štera je genetski skor stauprocentno gnaka.

Ta lüšna pripovejst bi se tü pá leko končala, če bi za dvojčici nej čüli psihologi z državne univerze v Kaliforniji. Gor so poiskali tevi dvej ženski in jiva v preminauči par lejtaj vküper s padarami dostakrat prejkpoglednili. Znali so, ka je trnok žmetno najti takšiva dva človöka,

šteriva mata skor gnake gene in sta štirideset lejt v ovaški kulturaj, ejkstra živela. Tau prej sploj veuko znamenje má, vej pa eške itak djenu ne vejmo, ka je tisto, ka v genaj poerbamo in ka vse se navčimo zmejs, gda gorrastémo.

Ništerni rezultati čednjakov so bili logični, na drüge pa so nej računali. Pri telesnom zdravdji je bilau na priliko dosta vküpnoga pri korejski ženskaj: bejdvej sta cukernivi betežnici in bejdvej je trbölo operérati zavolo raka na dajč-

nikaj (petefészek). Najvekši razloček med sestrama pa se je pokazo v inteligenci: ženska, štera je gorrasla v Koreji, má za 15 točk višiši IQ kak njena merkanarska dvojčica. Tau je špajsno, vej so pa do tega mau brodili, ka je leko té razloček med enojajčnima dvojčkoma največ sedem točk (inteligencia prej v 80 odstotkaj od genov zavisi). Zdaj se je pa skazalo, ka leko ovaška kultura napravi trnok veuke razločke pri pameti. Trbej pa znati, ka si je merkanarska sestra že trikrat vdarila glavau in tak strausila mozgé - tau se gi ranč tak leko pozna na IQ-ni.

Po naturi sta bejdvej sestri sploj gnakivi, bejdvej sta flajsnivi, delavnivi in se trüdita dosegniti maksimum. Donk pa je korejska dvojčica doma dobila kolektivistično mentaliteto, za merkanarsko pa má vekšo znamenje individualnost - gvüšno zavolo ovaške kulture v bejdvej rosagaj. Ne smejmo pa pozabiti na tau tó nej, ka sta živeli v ovaški familijaj: korejska je harmonično držino mejla, stariške merkanarske sestre pa so se dosta korili in končno razpitali.

Tau vižgalivanje se je samo gnauk leko napravilo. Skor gvüšno je, ka gnešnji

čednjaki v svojom žitki več nikdar ne dobijo eške edno takšo šanso, ka bi se leko spravljali s tak posabnimi dvojčki. Z edne same prilike pa je nej mogauče vödobiti sistemsko znanje. Donk se pa z rezultatov čisto vidi, ka večstau-lejtno svajüvanje »natura kontra kultura« nikšoga haska nema, vej pa karakter ednoga človöka ne dolaučijo geni in okolje ejkstra - liki vküper in neločlivo.

-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartkó

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 26. AVGUSTA
DO 1. SEPTEMBRA**
PETEK, 26.08.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 9:45 Zadnji: Konec začetka je konec, 10:10 Ugriznimo znanost, 10:40 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Severnoafriška kuhinja, 11:20 Neznana Slovenija: Razgledi s stolpov, 11:50 Neskončni začetek, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Telo: čudesa notranjih družbenih omrežij, 14:20 TV-izložba, 14:35 Prislunhimo tišini: Genetski vzrok izgube sluha, 14:50 TV-izložba, 15:10 Mostovi - Hidak, 15:45 Otroški program, 16:15 Infodrom, poletje 2022, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta!: Starši in odrasli otroci, 17:50 Družina Jazbecjak, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Grška kuhinja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Poletni pozdrav, 21:25 Sledi: 100 let Slovencev v Slatini, 22:00 Odmevi, Šport, 22:45 Kinoteka: Zakon Marie Braun, 0:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:05 Napovedujemo

PETEK, 26.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Dobro jutro, poletni izbor, 14:30 Živela Koroška! 15:40 O živalih in ljudeh, 16:20 Na vrtu, 16:45 Migaj z nami, 17:30 Aritmični koncert: Ana Papedan, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Lady Bird, 22:25 LP film Buldožer - Pljuni istini u oči, 23:25 Videonoč

SOBOTA, 27.08.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:40 Infodrom, poletje 2022, 10:55 Osvežilna fronta, 11:25 TV-izložba, 11:45 Ah, ta leta!: Starši in odrasli otroci, 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:55 TV-izložba, 14:10 Na lepše: Divje babe in šavrinke, 14:40 Prislunhimo tišini, 15:00 Vrčkarji, 15:30 Obrazi naših rojakov: Erika Wrolich, 16:00 Free spirits - Samosvoji: Juul, Raneš, Dora, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Ambienti, 18:00 V petek zvečer, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:05 Tovarna sanj, 22:10 Poročila, Šport, Vreme, 22:40 Nedolžna, 23:40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:05 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 1:00 Napovedujemo

SOBOTA, 27.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 8:00 Spomini: Zora Konjajev, 10:20 Čokoladne sanje, 11:20 Avtomobilnost, 12:00 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovni pokal, 13:20 Gorsko kolesarstvo (Ž): Spust, svetovno prvenstvo, 14:50 Odbojka (Ž): Gruzija - Slovenija, kvalifikacije za evropsko prvenstvo 2023, 16:30 Gorsko kolesarstvo (M): Spust, svetovno prvenstvo, 18:00 Jeklene ptice nad Idrijo, 19:00 Specialna enota Dunaj: Balada o Franzu in Franziski, 20:00 Callasova o Marii, 22:00 OdBita pot: Severna Amerika, 22:30 Aritmični koncert - Izštekanih 10, 0:20 Videonoč

NEDELJA, 28.08.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Stopimo skupaj za slovenske gasilce, dobrodelna prireditve, 15:15 Kraljestvo vzhajajoče lune, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Gargano in Polignano a Mare, 17:55 Joker, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Sisi, 21:10 Intervju, 22:00 Poročila, Šport, Vreme, 22:25 Diana, 23:45 Za lahko noč: Iz Noči klavirjev: Pianist Jure Goručan, Simfonični orkester RTV Slovenija in Simon Krečič (C. Saint - Saëns: Koncert za

klavir in orkester št. 2), 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:45 Napovedujemo

NEDELJA, 28.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Glasbena matineja: AFS France Marolt: Prepletanja: Slavnostni koncert, 8:50 Čokoladne sanje, 9:50 Čokoladne sanje, 10:40 Ambienti, 11:10 #Zelena generacija/Young Village Folk: Timotej, 11:30 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovni pokal, 12:55 Gorsko kolesarstvo (Ž): Olimpijski kros svetovno prvenstvo, 14:30 OdBita pot: Severna Amerika, 15:10 Gorsko kolesarstvo (M): Olimpijski kros, svetovno prvenstvo, 17:05 Odpotovanja: Zambija, 18:05 Spoznajmo pingvine, 19:00 Specialna enota Dunaj: Igralnica, 20:00 Arena: Kdor poje, ne misli slabo, 21:00 Žrebanje Lota, 21:10 Starodavni gradbeni podvigi: Mont-Saint-Michel, 22:05 Umor na otoku, 23:00 Joker, kviz, 0:05 Videonoč

PONEDELJEK, 29.08.2022, I. spored TVS

06:20 Utrip, ponovitev, 06:35 Zrcalo tedna, 07:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Obzorja duha, 10:40 TV-izložba, 10:55 Čarokuhinja pri atu: Grška kuhinja, 11:15 Neznana Slovenija, 11:40 TV-izložba, 11:55 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Neverjetni netopirji, 14:30 S-prehodi: Tatjana Jercog, pianistka, skladateljica, glasbena pedagoginja, 15:00 Dober dan, Koroška, 15:40 Otroški program: Op!, 16:35 TV-izložba, Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 New neighbours - Novi sosede: Pasja dlaka, 17:50, Kuhar Štef, ris., 18:05 Čarokuhinja pri atu, 18:25 Vem!, kviz, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Dokumentarna oddaja, 22:00 Odmevi, 22:40 Umetni raj, 23:10 Nikoli brez tebe, Louna, fr. nad., 00:05 Glasbeni večer, 01:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 01:25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 02:15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 29.08.2022, II. spored TVS

06:00 Napovedujemo, 09:00 Videotrak, 10:00 Dobro jutro, 12:40 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, kulinarčno-popotniška oddaja, 13:20 Prislunhimo tišini, 13:50 Vaterpolo - evropsko prvenstvo: Slovenija - Madžarska, 15:00 Gorsko kolesarstvo - svetovno prvenstvo: spust (Ž), 16:15 Sledi: Marko Sluga, portret, 16:45 Ljudje in zemlja, 18:00 V petek zvečer, izbor popularnih skladb, 18:55 V vrtincu ljubezni (XVI.), nemška telenovela, 19:55 Panorama, 20:40, Črna kronika, 20:55 Magnet, 21:05 Dediščina Evrope, 22:00 Odpotovanja: Madagaskar, 22:50 Naša demokracija, TV-igra AGRFT, 23:55 Videonoč

TOREK, 30.08.2022, I. spored TVS

06:20 Odmevi, 07:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Umetni raj, 10:35 TV-izložba, 10:50 Čarokuhinja pri atu, 11:10 Vem!, kviz, 11:40 TV-izložba, 11:55 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kraljice Oranga, dok. odd., 14:30 Duhovni utrip: Stati inu obstati, 14:45 TV-izložba 15:00 Potepanja - Barangolások, 15:40 Otroški program: Op!, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Anbot - Ohranjanje travnišč Krasa, dok. film, 17:50 Niki Vrum, ris., 18:00 Čarokuhinja pri atu: Hrvaška, 18:20 Vem!, kviz, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Bolnišnica dobre karme, brit. nad., 20:55 Marilyn, dok. odd., 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Spomini: Zora Konjajev, 01:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 01:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 02:50 Napovedujemo

TOREK, 30.08.2022, II. spored TVS

06:00 Napovedujemo, 11:10 Videotrak, 12:20 Dobro jutro, 15:20 Avtomobilnost, 16:10 Sled tisočletij, dok. film, 17:30 Gorsko kolesarstvo - svetovno prvenstvo: spust (M), 18:55 V vrtincu ljubezni, nemška telenovela, 19:55 Panorama,

20:40 Koda, 20:55 Magnet, 21:05 Dediščina Evrope, 22:05 Izbrisana, slovenski film, 23:40 Kaj govoriš? = So vakeres?, 00:10 Videonoč

SREDA, 31.08.2022, I. spored TVS

06:25 Odmevi, 07:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Anbot - Ohranjanje travnišč Krasa, dok. film, 10:30 TV-izložba, 10:45 Čarokuhinja pri atu: Hrvaška, 11:05 Vem!, kviz, 11:40 TV-izložba, 11:55 Fabergéjevi predmeti poželenja, dok.a odd., 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kdo je bila princesa Diana - zgodba o rodbini Spencer, dok. odd., 14:15 Sledi: Marko Sluga, portret, dok. odd., 14:50 Obrazi naših rojakov: Erika Wrolich, 15:10 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, 15:50 Male sive celice, kviz, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Posebne zgodbe: Disleksija, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka 18:00 Čarokuhinja pri atu: Poljska, 18:20 Vem!, kviz, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Pravi moški, nemški film, 21:55 Vreme, 22:00 Odmevi, Šport, 23:30 Posebne zgodbe: Disleksija, dokumentarna oddaja, 00:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 00:30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 01:20 Napovedujemo

SREDA, 31.08.2022, II. spored TVS

06:00 Napovedujemo, 07:30 Videotrak, 08:50 Vaterpolo - evropsko prvenstvo: Slovenija - Izrael, 10:15 Dobro jutro, 13:20 Ambienti, 14:10 Nedeljsko popoldne, 16:00 Gorsko kolesarstvo - svetovno prvenstvo: olimpijski kros (Ž), posnetek iz Les Getsa, 17:30 Vaterpolo - evropsko prvenstvo: Slovenija - Izrael, 18:55 V vrtincu ljubezni, nemška telenovela, 19:55 Panorama, 20:30 Zdravje, 20:50 Magnet, 20:55 Žrebanje Lota, 21:05 Dediščina Evrope: Otilie von Faber-Castell: pogumna ženska, nemška nadaljevanka, 22:10 Na utrip srca: Posnetek od blizu, filmski portret Dubravke Tomšič Srebotnjak, 23:15 Plinovod prijateljstva, dok. odd., 00:20 Videonoč

ČETRTEK, 01.09.2022, I. spored TVS

06:20 Odmevi, 07:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Posebne zgodbe: Disleksija, dok. odd., 10:30 TV-izložba, 10:45 Čarokuhinja pri atu: Poljska, 11:05 Vem!, kviz, 11:40 TV-izložba, 11:55 Arena: Kdor poje, ne misli slabo, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Veliki slikarji na malem zaslonu, dok. ser., 14:30 Slovenci v Italiji: Novi Matajur, reportaža, 15:00 Brez meja - Határtalan, 15:30 TV-izložba, 15:50 Krompir: Igre brez meja, razvedrilna oddaja za mlade, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Šef doma, kuharska oddaja, 18:20 Vem!, kviz, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 20:55 Himalaja kliče, dok. ser., 21:55 Vreme, 22:00 Odmevi, Šport, 23:20 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu, dok. ser., 00:20 Ugriznimo znanost, 00:45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 01:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 02:05 Napovedujemo

ČETRTEK, 01.09.2022, II. spored TVS

06:00 Napovedujemo, 10:00 Videotrak, 11:10 Dobro jutro, 14:10 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, kulinarčno-popotniška oddaja, 14:50 Profil, 15:40 Gorsko kolesarstvo - svetovno prvenstvo: olimpijski kros (M), 17:20 Poletni pozdrav, 18:55 V vrtincu ljubezni, nemška telenovela, 19:55 Panorama, 20:30 Znanost in tehnologija, 20:50 Magnet, 20:55 Dediščina Evrope: Otilie von Faber-Castell: pogumna ženska, nemška nadaljevanka, 21:55 Avtomobilnost, 22:25 Ambienti, 23:00 P. I. Čajkovski: Labodje jezero, črni labod (Rita Pollacchi, Petar Đorčevski), 23:20 Slovenska jazz scena: Round Trip, portret Zlatka Kaučiča, glasbeno-dokumentarna oddaja, 00:20 Videonoč

Vabilo

Zveza Slovencev na Madžarskem
Vas vljudno vabi
na zborovski koncert z naslovom

JESENSKI POZDRAV,

ki bo v nedeljo,
11. septembra 2022,
ob 14. uri v Slovenskem domu v Monoštru.

Na koncertu sodelujejo:

- MePZ Slovenski dom, Zagreb
- MePZ Avgust Pavel ZSM
- MePZ Ivana Cankarja, VRHNIKA
- MePZ Andrej Maroša DU Beltinci

Naš program sta podprta:

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE
V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

DRAGI PRIJATELJI ŠPORTA!

Tokrat bi vas želel opozoriti, da se letošnje žensko evropsko prvenstvo v rokometu organizira

Ljubljani (skupina A), Celju (skupina B), Skopju (skupina C) in Podgorici (skupina D).

Vljudno vabljeni, da se pridružite rokometnemu spektaklu v Sloveniji, kjer se bosta v skupinskem delu tekmovanja pomerili madžarska reprezentanca v Ljubljani, Slovenija pa v Celju. Za več informacij (razpored tekem, programi, itd.), prosim, obrnite se na spletne strani www.eurohandball.com ali www.playwithheart.eu

Vstopnice si lahko zagotovite na:

tickets.eurohandball.com

Se vidimo v Sloveniji!

Z lepim športnim pozdravom,

Mate Kozma

Evropska rokometna zveza

WOMEN'S EHF EURO 2022 FINAL TOURNAMENT DRAW RESULT			
GROUP A	NOR	GROUP B	DEN
	HUN		SWE
	CRO		SLO
	SUI		SRB
GROUP C	FRA	GROUP D	POL
	NED		MNE
	MKD		GER
	ROU		ESP

v Sloveniji, Severni Makedoniji in Črni gori, in bo potekalo med 4. in 20. novembrom 2022 v

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB

SREČANJE TRAKTORISTOV IN PREDSTAVITEV MOTORNIH ŽAG NA SLOVENSKI VZORČNI KMETIJI NA GORNJEM SENIKU

Razvojna agencija Slovenska krajina Vas vabi na srečanje
traktoristov ter predstavitev motornih žag, ki bo
3. septembra 2022. (sobota) od 16.00 ure naprej
na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku!

Program: 16.00 – Predstavitev motornih žag ter srečanje traktoristov
V okviru srečanja bomo izbrali najbolj čisti in najbolj umazani
traktor, pa tudi najbolj glasen in najbolj tih traktor.
Vsi udeleženci bodo nagrajeni!
16.00 – 20.00 Napihljivi grad za otroke
19.00 – Veselica z ansambлом D-DUR iz Slovenije

VLJUDNO VABLJENI!

Vabilo Meghívó

Društvo porabkés slovenskik upokojencev
Vas prištevno vabi na

PIKNIK »SLOVO OD POLETJA«,

ki bo v nedeljo, 28. avgusta 2022, ob 14. uri
v kampu Alpokalja Motel v Monoštru.

PROGRAM:

11.00 – 14.30: tekmovanje v kuhanju
(na tekmovanju tekmuje 5x4 oseb,
ekipe bo ocenjevala 4-lasna komisija)

od 14.00 ure: KULTURNI PROGRAM

- Pozdravni govor
- Nastopajoči:
 - Dóra Doszpot, recitacija
 - Ljudski godci Rogalovci
 - Ljudski pevci DU Šalovci
- Marta Sever, branje iz svojih spisov
- Trio Veterinica, ljudski godci iz Male vasi

15.00: razglasitev rezultatov kuharskega tekmovanja

od 15.15 ure: pogostitev (iz pripravljene jedi)

do 19.00 ure: zabavni program (muzika, ples)

A Rába-vidéki Szlovén Nyugdíjas Egyesület
Elnöksége szeretettel meghívja Önt
egy vidém nyárbüszösztató piknikre,
amely egyben a szlovéniai partnerszervezetekkel,
egyesületekkel való éves találkozó is.

A rendezvény időpontja:

2022. augusztus 28., vasárnap, 14.00 óra

A rendezvény helyszíne:

a szentgotthárdi Alpokalja Motel Kempingje Füzess út 8.

PROGRAM

Főzőverseny: 11.00-14.30

A főzőversenyen 5x4 fős csapat vesz részt,
akik elkészítik az ételleket, amit aztán egy
négy tagból álló zsűri fog értékelni.

14.00 óráig: kulturális program

Köszöntő

- vers: Doszpot Dóra

- népzenei együttes Rogalovci

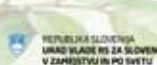
- a helyi Nyugdíjas Egyesület népdalköre Šalovciból

- Marta Sever előadása saját írásából

- Trio veterinica népzenei formáció Mala vasból

15.00 óra: vendéglátás (az előzetes nyilatkozat alapján)

19.00 óráig: zene, tánc, szórakozás

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE